

ὡσαύτως, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Τέρμιγκ, ἀληθὲς πυροβολικὸν ὕπερ φαίνεται ὅτι δὲν ἀπεμιμήθησαν ἐκ τῶν πυροβόλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν, διότι ὅτε οἱ Ἰσπανοὶ τοῦ Τόρρες πρῶτοι ἐπεσκέφθησαν τὰ μέρη ἐκεῖνα τῷ 1606 ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ βολῶν κόνεως ἐπιφερούσης τύφλωσιν, καὶ τοιαύτης ὑποδοχῆς ἔτυχεν ὁ Κούκ καὶ ὁ Κόλφ τῷ 1770 καὶ 1826 καὶ τοιοῦτοτρόπως βεβαίως θὰ ὑποδεχθῶσι καὶ νῦν τοὺς ξένους εἰς τὰ ἄξενά ἐκεῖνα παράλια, ἅτινα ὁμως καλλιτέρον ὑπερασπίζονται ὑπὸ τῆς ξηρασίας τῶν ἢ ὑπὸ τῶν ἀβλαβῶν ὅπλων τῶν ἀγρίων κατοίκων.

Γ. Ε. Ρ.

ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ.

Ὁ Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος "Ομηρος, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀνέγραψε καὶ τὴν συλλογὴν πληροφοριῶν περὶ τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὁμογενῶν καὶ μὴ κοινοτήτων καὶ δὴ πρὸ τετραετίας ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον, καταχωρισθεῖσαν καὶ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ περιοδικῷ, ἐντελλόμενος τοῖς κατὰ τὸν ἀντεπιστέλλουσι τὴν ἐκπόνησιν διατριβῶν ἐπὶ τοῖς θέμασιν, ἅτινα ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ διέγραφε.

Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου ἦτον ὅπως, λαβὼν γνῶσιν τῆς ἐν γένει καταστάσεως τῆς παιδείας ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐγκαίρως ἐπέλθῃ ἐπίκουρος τοῖς δεομένοις πλὴν τὴν ἐντολὴν ἐκείνην ὀλίγοι τῶν ἐπιστελλόντων, καθ' ὅσον γινώσκωμεν, ἐξεπλήρωσαν, ἦτοι ὁ ἐν Μαγνησίᾳ ἱατρός κ. Δασκαλάκης καὶ ἀνώνυμος τις ἐκ Λειβησίου, οἱ δὲ λοιποὶ ὠλιγόωρησαν, ἀποθαρρυνθέντες ἴσως διότι ἐξανεστήσαν τῶν κληρικῶν τινες, βεβαίως ἵνα μὴ κατασφραθῶσιν ὥς μὴ ἐκπληροῦντες τὴν ἀποστολὴν τῶν. Καὶ ὁμως ὁ κληρὸς ἡμῶν, ἀντὶ τοῦ ἐνίστασθαι, πρῶτος ὤφειλε νὰ φιλοπονῇ τοιαύτας διατριβὰς καὶ νὰ ποιῇ γνωστὰς τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν ἡμετέρων κοινοτήτων. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ κλήρου ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ πε-

ριορίζηται μόνον εἰς τὴν τυπικὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν καὶ ἱεροπραξιῶν (α)· τὸ αὐτὸ δὲ ῥητέον καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἰδίως διδασκάλων καὶ ἱατρῶν καὶ πάντως ἐξασκοῦντος ἐλευθερίον τι ἐπάγγελμα.

Ὡς μέλη τοῦ Συλλόγου καθῆκον ἡμῶν νομίζομεν νὰ ἐπιθέσωμεν καὶ ἡμεῖς, κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών μας, ἕνα λίθον ἐπὶ τοῦ ἀνεγειρομένου οἰκοδομήματος, δίδοντες οὕτως ἀφορμὴν τοῖς ἀρμοδίοις πρὸς τελειότερα ἔργα· διὸ ἀρχόμεθα σήμερον ἀπὸ τοῦ Ναζ. Μιου καὶ δύο ἄλλων κωμοπόλεων, τοῦ Καρατζά-σου καὶ τοῦ Ἀχτσέ.

Τὸ Ναζ. Μιου, κείμενον εἰς ἀπάστασιν ὀκτὼ ὥρῶν ἀπὸ τῶν Τράλλεων (Ἀϊδινίου), εἶναι κωμόπολις ἐνομαστή διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἐνεργούμενον ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ διὰ τὴν πάλαι παροιμιώδη κατὰ Ἡέμπτην ἐκάστης ἐβδομάδος συγκροτούμενην ἀγορὰν (παζάρ)· εἶναι δὲ κτίσμα νεωτέρας ἐποχῆς καὶ πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ, εἰς ἀπάστασιν ἡμισείας ὥρας, εὕρηνται τ' ἀρχαῖα Μάσταυρα (καὶ νῦν ἔτι καλούμενα), χωρίον οἰκούμενον ὑπὸ 50 ὀθωμανικῶν οἰκογενειῶν καὶ μηδὲν ἄλλο παρέχον ἄξιον λόγου ἔχνος τῆς ἀρχαίας εὐκλείας ἢ κατερειπωμένον τι τεῖχος ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς.

Θέσις Ναζ. Μιου. — Κεῖται ὑπὸ σειρὰν γηλόφων καὶ βουνίσκων καὶ διαιρεῖται εἰς ἄνω Συνοικίαν, ἐνθα καὶ ἡ κυρίως ἀγορὰ (ἐξ ἧς καὶ τουρκιστὶ καλεῖται Παζάρ-κιοῦ), καὶ εἰς κάτω, διαχωριζομένην διὰ σειρὰς

(α) Ἐνταῦθα ἐπιτραπήτω μοι μικρὰ παρέλθαις. Ὡμεν δίκαιοι, ὅχι μερψίμοιροι. Καταφερόμεθα μὲν κατὰ τοῦ κλήρου ἡμῶν, πλὴν καὶ οὐδέποτε ἐμεριμνήσαμεν δεόντως περὶ αὐτοῦ. Τοὺς παρηγόρους ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ ἀσθενείαις ἡμῶν τάσσομεν εἰς τὴν ἐσχάτην βαθμίδα τῆς κοινωνίας καὶ ἀφίνομεν νὰ περιφέρωνται δίκην ἐπαιτῶν πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου. Ἀποδεχόμεθα πάντα προσερχόμενον, ἀρκούμενοι εἰς ὅπερ φέρει ἐφ' ὅδιον τῆς προχειρίσεως αὐτοῦ, τὴν Δέλτον, καὶ ἀνεξελέγκτως καθιστῶμεν αὐτὸν κοινωνὸν τῶν οἰκογενειακῶν ἀπορρήτων ἡμῶν. Διὰ τὰγα νὰ καθυστερῶμεν τῶν πατέρων ἡμῶν, οἵτινες εἶχον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἱερεῖς γόνους τῶν καλλιτέρων καὶ εὐπορωτέρων οἰκογενειῶν;

κήπων. Ἡμίσειαν ὥραν πρὸς μεσημβρίαν ῥέει ὁ Μαϊάνδρος ποταμός.

Πληθυσμός. — Ἡ μὲν ἄνω συνοικία ἀριθμεῖ 200 χριστιανικὰς οἰκογενεῖας (ἐξ ὧν 470 Ἑλληνικαὶ καὶ 30 Ἀρμενικαὶ), 10 Ἑβραϊκὰς καὶ 200 Ὀθωμανικὰς, ἡ δὲ κάτω περὶ τὰς 800 οἰκογενεῖας, ἀπάσας Ὀθωμανικὰς. Τῶν Ἑλληνικῶν αἱ πλεῖσται εἰσὶν ἐποικοὶ ἐκ Φιλαδελφείας (Ἀλλασεήρ), ὀλίγαι δὲ ἐκ Λέσβου καὶ ἄλλων μερῶν. Οἱ Ἰουδαῖοι μετεκίσθησαν ἐξ Ἀϊδινίου. Ἐνεκα τοῦ ἀξιολόγου ἐμπορίου ὁ πληθυσμὸς τῆς ἄνω συνοικίας, ἥτις πρὸ εἰκοσαετίας μόλις ἠρίθμει 80 Ἑλληνικὰς οἰκίας, ἀδιαλείπτως αὐξάνει. Ἡ ἀγορὰ εἶναι νεόδμητος, ἅτε δις ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν πυρποληθεῖσα· εἶναι δὲ κανονικῶς ἐκτισμένη καὶ ἔχει εὐρείας ὁδοὺς.

Ἐπαγγέλματα. — Οἱ Χριστιανοὶ μετέρχονται παντὸς εἴδους ἐμπορίον, τέχνας καὶ ἐπιτηδεύματα, οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ, ἐκτὸς ὀλίγων ἐμπόρων καὶ τεχνιτῶν, εἰσὶ γεωργοὶ καὶ κηπουροί. Τὸ πλεῖστον ὁμῶς μέρος τοῦ ἐμπορίου ἐνεργεῖται ὑπὸ μετοίκων Σμυρναίων καὶ ἄλλων, αἵτινες οὐκ ὀλίγον συντελοῦσιν εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ τόπου· ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινὰ βυρσοδεφεῖς ἐν τῇ κάτω συνοικίᾳ.

Προϊόντα. — Γεννήματα, βαμβάκια, σῦκα, ὀλίγον ἐλαιόλαδον, ἄλλοτε δὲ καὶ σταφίδες (τὸ πρῶτόν τοῦτο κατεστράφη διὰ τὴν ἀβελτηρίαν τῶν γεωργῶν, μὴ ποιησάντων χρῆσιν τῆς θειώσεως), διάφορα ὀπωρικά, ὄπιον καὶ βαλανίδια. Τοῦ τελευταίου τούτου προϊόντος ἡ συναγωγὴ καὶ ἐκ τῶν πέριξ μερῶν γίνεται ἐνταῦθα, ὅθεν ἐτησίως ἐξάγονται 60 ἕως 80 χιλιάδες καντάρια.

Βιομηχανικὰ καταστήματα. — Δύο τοιαῦτα ὑπάρχουσι πρὸς ἐκθλίψιν τοῦ χυμοῦ τῆς γλυκορρίζης καὶ ἐκκόκκισιν βάμβακος, τὸ μὲν ἀνήκον τοῖς κυρίοις Μάρκαϊτ καὶ Φόρμπες, Ἀγγλοῖς, τὸ δὲ τῷ ἡμετέρῳ ὁμογενεῖ κυρίῳ Α. Σεφεριάδῃ· ἀμφοτέρω δὲ τὰ καταστήματα ταῦτα μεγάλως εὐεργετοῦσι τὴν ἐργατικὴν τάξιν. Ἐκτὸς τούτων

οἱ Ἀδελφοὶ Ξενουδάκη πρὸ ἐπταετίας συνέστησαν σαπωνοποιεῖον ἀμιλλώμενον κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ σάπωνος πρὸς τὰ σμυρναϊκά.

Δημόσια κτίρια. — Ἐκτὸς τοῦ στρατώ-
νος, κειμένου ἐν τῇ ἄνω συνοικίᾳ, καὶ τοῦ κατερειπωμένου διοικητηρίου, εὕρισκομένου ἐν τῇ κάτω συνοικίᾳ, οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει.

Φιλανθρωπικὰ καταστήματα. — Οὐδέν.

Ὀθωμανικὰ τεμενῆ. — 2 ἐν τῇ ἄνω συνοικίᾳ καὶ 3 ἐν τῇ κάτω.

Ἐκκλησίαι. — Ἡ Ἑλληνικὴ κοινότης πρὸς εἰκοσαετίας ἀνήγειρε περικαλλὴ ναόν, τιμώμενον ἐπ' ἀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου· πρὸ τούτου δὲ ἐκκλησιάζετο εἰς σκοτεινόν τι δωμάτιον. Καὶ ἡ Ἀρμενικὴ κοινότης κέκτηται ἐπίσης ἀξιόλογον ναόν.

Σχολεῖα. — Οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ οἱ Ἀρμένιοι οὐδὲν δημόσιον ἐκπαιδευτήριον ἔχουσιν.

Ἡ Ἑλληνικὴ κοινότης ἀπὸ τοῦ 1845 συνέστησε καὶ διετήρει δημοτικὴν σχολὴν, ἐν εὐρείᾳ καὶ ἰδιοκτητῷ αἰθροῦσιν· ὅτε ὁμῶς ὠκοδόμησε τὸν ναόν, ἀνήγειρεν ἐν τῷ προαυλίῳ καὶ σχολὴν, ἥτις πρὸ δεκαετίας ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς καὶ ἀνηγέρθη καὶ αὐτὴς μεγαλοπρεπῆς. Πρὸ πάντε ἐτῶν ἀνήγειρε καὶ παρθεναγωγεῖον.

Εἰς τὸ σχολεῖον τῶν ἀρρένων φοιτῶσιν 90 περίπου παῖδες, εἰς δὲ τὸ παρθεναγωγεῖον περὶ τὰ 70 κοράσια. Ἐκτὸς τῶν δύο τούτων σχολείων ὑπάρχει καὶ ἰδιωτικὸν ἑλληνικόν, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἡλ. Εὐκλείδου καὶ ἀριθμοῦν 10 μαθητάς.

Ἀναγράφομεν ἐνταῦθα τὰ ὀνόματα τῶν διδασκάντων, ἐξ ὧν ἐδυνήθημεν νὰ λάβωμεν προφορικῶν πληροφοριῶν διότι οὔτε κώδῃ τις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχει, ἐν ᾧ ν' ἀναγράφωνται τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ καιροὺς διδασκάλων, οὔτε ἄλλο τι βιβλίον, εἰς ὃ νὰ μνημονεύωνται τοῦλάχιστον αἱ μισθοδοσίαι, κτλ. — 1. Χρῆστος . . . Τριακοσάρης καὶ Καστάνλης, Χίος (ἰδιωτικός). 2 . . . Ἀθηναῖος. 3. Ἀθαν. Χαρίσης ἐκ τινος νήσου τῶν Σποράδων. 4. Δ. Οἰκονομίδης, Ἡπειρώτης, 5. Δημήτριος . . . Σάμιος. 6 Ἰ. Γεωργιάδης, Σάμιος. 7 Παπαδόπου-

λος, Ἡπειρώτης, 8 Ν Γλυκοφρύδης ἱεροδι-
άκονος, Πελοποννήσιος (ἐκ Φιλιατρῶν), καὶ
Νικολαΐδης, Ἡπειρώτης νῦν τὸν Κερδῶν
Ἑρμῆν ἀσπασθεὶς, ἐπὶ πολλὰ ἔτη διδάξας
καὶ ἰδιωτικῶς. Ὡς δ' ἐν ἀπάσῃ σχεδὸν τῇ
Μικρᾷ Ἀσίᾳ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα οἱ διδά-
σκαλοι-μισθοδοτοῦνται ἐκ τοῦ ταμείου τῆς
ἐκκλησίας (4—5 χιλιάδες γρόσια ἑτησίως
δι' ἕκαστον)

Διδασκάλισαι. — Αἵκα:ερίνη Χα. Γεωρ-
γίου Φλιτωρίδου, Σαρία, Ἄννα Λάρδου,
Ἀθηναία καὶ ἡ νῦν Ἀθηνᾶ Βλάχου, Ἀθη-
ναίη, εὐδόκιμος μαθήτρια τοῦ Ἀρσακεί-
ου, κάτοχος δὲ καὶ τῆς νηπιαγωγικῆς με-
θόδου.

Ὅπως ἐν Ἀϊδινίῳ, καὶ ἐνταῦθα πρὸ τρι-
ετίας συνέστη Σύλλογος ὑπὸ τὴν ἐπωνυ-
μίαν «Εὐαγγελισμός», οὗ σκοπός ἐστιν ἡ συν-
τήρησις τῶν ὑπαρχόντων σχολείων καὶ ἡ
σύστασις ἑλληνικοῦ τμήματος, ἅμα τὰ
μέσα τὸ ἐπιτρέψωσιν. Ὁ σύλλογος οὗτος
ἐλπίζομεν ὅτι ἐν βραχεὶ χρόνῳ, βελτιουμένης
μάλιστα καὶ τῆς νῦν πολιτικῆς τῶν πραγ-
μάτων καταστάσεως, ἐξ ἧς οὐ μικρὸν πά-
σχει τὸ ἐμπόριον, θὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν εὐά-
ρεστον θέσιν νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν
του. Τοῦτο τεκμαιρόμεθα ἐκ τῆς φιλοκαλί-
ας καὶ προθυμίας τῶν διευθυνόντων αὐτὸν
καὶ ἐκ τῶν αἰσθημάτων, ὑφ' ὧν ἐμφοροῦν-
ται ἅπαντα τ' ἀπαρτίζοντα αὐτὸν μέλη.
Οἱ κάτοικοι Ναζλίου ἀείποτε ἐπεδείξαντο
τὸν πρὸς τὰ καλὰ ζῆλόν των· διότι ἐντὸς
ὀλίγου καιροῦ ἀνήγειραν περικαλλῆ ναὸν
καὶ δύο σχολεῖα ἄνευ σχεδὸν ἐξωτερικῆς
τινος συνδρομῆς· ὁ δὲ Σύλλογος κέκτηται
ἤδη κεφάλαιον 600 λιρῶν. Πραπλήσια ἔρ-
γα ἀμφιβάλλομεν ἂν ἔχῃσι πολλὰ κοινό-
τητες νὰ ἐπιδείξωσιν. Ὀφείλομεν δ' ἐνταῦ-
θα νὰ μνημονεύσωμεν τοῦ πρὸ διετίας ἀ-
ποβιώσαντος Δημ. Κωνσταντινίδου, Θεσσα-
λοῦ, κληροδοτήσαντος τῷ ἀρτιστυτάτῳ
Συλλόγῳ 100 λίρας καὶ τοῦ ἱατροῦ Γ. Χα-
ρίτωνος, ἀποβιώσαντος πρὸ δεκαετίας καὶ
ἀφιερώσαντος τῇ ἐκκλησίᾳ 300 λίρας.

Ἀγροί. — Κώμη 2 ὥρας ἀπέχουσα τοῦ
Ναζλίου, ἀριθμοῦσα σχεδὸν 400 οἰκογε-

νείας, ὧν 30 Ἑλληνικαί, καὶ ὑπαγομένη
διοικητικῶς εἰς τὸν καϊμακάρην Ἀϊδινίου.
Ἔχει 3 Ὀθωμανικά τεμένη καὶ μικρὰν
Ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, ἀνεγερθεῖσαν πρὸς 15
ἔτων, ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς ὁποίας δωμάτι-
ον χρησιμεύει ὡς σχολή. Ὁ ψάλτης τοῦ
ναοῦ εἶναι καὶ ὁ διδάσκαλος. Οἱ αὐτοὶ
Ἕλληνες μετέρχονται παντὸς εἶδους ἐπαγ-
γέλματα, οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ εἰσὶ γεωργοὶ
καὶ ὀλίγοι τεχνῖται. Οἱ Ἕλληνες εἰσὶ μέ-
τοικοι ἐκ Ῥόδου, Κύπρου καὶ Λέσβου. Τὰ
προϊόντα τοῦ Ἀγροῦ εἶναι σῦκα, βάμβαξ,
ἐλαιον καὶ ὀλίγα σιτηρά· πρὸ τετραετίας
δὲ συνέστη ὑπὸ τοῦ δημογενοῦς κ. Λαδοπού-
λου ἐργαστάσιον πρὸς ἐκκόκκισιν βάμβα-
κος. — Κατὰ Δευτέραν συγκροτεῖται ἀγορὰ
(παζάρι).

Καρατζὰ σοῦ. — Κωμόπολις νεόκτι-
στος, κειμένη 8 ὥρας πέραν τοῦ Ναζλίου
καὶ 2 ἔνδον πρὸς μεσημβρίαν τῆς περιφῆ-
μου ἀρχαίας Ἰεραπόλεως, ἔδρα μουδίου
ὑπαγομένου καὶ τούτου εἰς τὸν καϊμακάρ-
ην Ναζλίου. Πληθυσμός 800 περίπου Ὀ-
θωμανικαὶ οἰκογένειαι καὶ 20 Ἑλληνικαί.
Οἱ Ἕλληνες εἰσὶ μέτοικοι ἐκ Ῥόδου, ἐκ-
τὸς δὲ 3 ἢ 4, μετερχομένων τὸ ἐμπόριον,
οἱ λοιποὶ εἰσὶ κηπουροὶ καὶ μυλωθοροί. Πρὸ
δεκαετίας ἀνήγειραν ναὸν, οὗ ὁ ἱερεὺς δι-
δάσκει ἐν τῷ δωματίῳ του τὰ κοινὰ λε-
γόμενα γράμματα εἰς τοὺς ὀλίγους παῖδας.
Οἱ Ὀθωμανοὶ ἐπαγγέλλονται παντὸς εἶ-
δους τέχνας, οἱ πλεῖστοι ὅμως εἰσὶν ὑφαν-
ταὶ πανίων καὶ προσοφίων, ἅτινα πωλοῦσι
περιφερόμενοι ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μικράσιν·
ὀνομαστὰ δ' εἰσὶ καὶ αἱ κατασκευαζόμεναι
ὑδρίαι. — Προϊόντα, βαλανίδια καὶ ὀλίγα
σιτηρά. — Καὶ ἐνταῦθα καθ' ἑκάστην Δευ-
τέραν συγκροτεῖται ἀγορά.

Ἰω. Κοντόπουλος.